

می‌دهد که بالغ بر ۱۲ میلیون نفر طی دوره مزبور اقدام به مهاجرت نموده‌اند. توزیع مهاجران به تفکیک علت مهاجرت در دوره مورد اشاره موید این نکته است که ۱۸/۹ درصد از آنان به دلیل جست‌وجوی کار، یافتن کار بهتر و یا انتقال شغلی مهاجرت کرده‌اند. مهاجرت پیچیده‌ترین فرآیند جمعیت‌شناختی است که به لحاظ پیامدهای جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که در مقصد و مبدأ مهاجرتی از خود به جای می‌گذارد، حائز اهمیت است. در طول تاریخ معاصر، روند کلی مهاجرت در کشور از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ بوده است و بخش زیادی از مهاجرت‌ها به سوی مناطقی است که جزء مناطق صنعتی محسوب می‌شوند.

براساس آمار سازمان ثبت احوال در سال ۱۳۸۶، تعداد موالید ثبت شده ۱۲۸۶/۷ هزار نفر بود که نسبت به سال قبل ۲/۶ درصد رشد داشت. از این تعداد، ۵۱ درصد پسر و مابقی دختر بودند. همچنین ۶۷/۸ درصد از موالید به مناطق شهری و ۳۲/۲ درصد به مناطق روستایی اختصاص داشت. نسبت جنسی موالید در این سال ۱۰۴/۷ پسر در مقابل ۱۰۰ دختر است که در مقایسه با سال قبل کاهش داشت. افزایش جمعیت جوان و رسیدن به سن باروری در سال‌های اخیر در رشد تعداد موالید موثر بوده است. در سال ۱۳۸۶، تعداد کل فوت‌شدگان ۴۱۲/۷ هزار مورد بود که ۳۱۳/۳ هزار مربوط به مرگ و میرهای ثبت شده جاری و ۹۹/۴ هزار مربوط به مرگ و میر ثبت شده معوقه بوده است. ارقام مذکور نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۰ و ۲/۰ درصد افزایش و ۱/۸ درصد کاهش داشت.

کاهش نسبی نرخ بیکاری به عنوان یکی از مشکلات اصلی جامعه جوان امروز، افزایش شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد، افزایش قابل ملاحظه تعداد دانشجویان و بهبود نسبی شاخص‌های بهداشت و درمان از تحولات عمده مرتبط با حوزه امور اجتماعی در سال ۱۳۸۶ بود. اعطای تسهیلات به طرح‌های کوچک و زودبازده و کارآفرین، اعطای تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی و افزایش تقاضا برای نیروی کار از یک طرف، افزایش تعداد دانشجویان و کاهش جمعیت فعال و نرخ مشارکت از طرف دیگر، در کاهش نرخ بیکاری موثر بوده است. اجرای طرح پزشک خانواده، پیگیری طرح بیمه اجتماعی روستاییان، افزایش دریافتی مددجویان سازمان‌های حمایتی و افزایش مستمری بازنشستگان از جمله اقدامات دولت در سال مزبور بود که انتظار می‌رود در ارتقای شاخص‌های بهداشتی و سلامت جامعه موثر باشد.

۹-۱- جمعیت و نیروی انسانی

در سال ۱۳۸۶، جمعیت کشور از نرخ رشدی معادل ۱/۵ درصد برخوردار شد که در مقایسه با رقم رشد جمعیت سال قبل، ۰/۱ واحد درصد کاهش داشت. در این سال نسبت جنسی جمعیت که تعداد مردان به ازای هر یک صد نفر جمعیت زن را نشان می‌دهد، برابر ۱۰۳ بود. به این ترتیب، ۵۰/۹ درصد جمعیت را مردان و ۴۹/۱ درصد بقیه را زنان تشکیل می‌دهند.

در سال ۱۳۸۶، ۶۹/۳ درصد از کل جمعیت در مناطق شهری و ۳۰/۷ درصد در مناطق روستایی و عشایری ساکن بوده‌اند. بررسی روند مهاجرت طی سال‌های ۸۵-۱۳۷۵ نشان

(هزار نفر)

جدول ۹-۱- آمارهای حیاتی جمعیت

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۲/۶	۱/۲	۱۲۸۶/۷	۱۲۵۳/۹	۱۲۳۹/۴	تعداد مولید ثبت شده (کل اسناد)
۱/۰	۱۲/۳	۴۱۲/۷	۴۰۸/۶	۳۶۳/۷	تعداد وفات ثبت شده

ماخذ: سازمان ثبت احوال کشور

در کشور با توجه به ماهیت این پدیده، مستلزم اتخاذ سیاست‌ها و انجام اصلاحات ساختاری می‌باشد. افزایش سرمایه‌گذاری و تولید، ثبات سیاست‌های کلان اقتصادی، اصلاح برخی از قوانین و مقررات ناظر بر بازار کار، افزایش مهارت نیروی کار و ایجاد ظرفیت‌های جدید برای حضور زنان، می‌توانند نقش موثری در تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار کشور و رفع چالش‌های موجود ایفا نمایند.

با توجه به استانداردهای سازمان بین‌المللی کار، جمعیت بالای ۱۰ سال از سوی مرکز آمار ایران به عنوان منبع بالقوه عرضه نیروی کار در نظر گرفته می‌شود. عرضه نیروی کار به طور کلی تحت تاثیر تعداد جمعیت بالای ۱۰ سال و نرخ مشارکت نیروی کار می‌باشد. در سال ۱۳۸۶، جمعیت بالای ۱۰ سال به ۵۹۲۸۰ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته از متوسط رشدی معادل ۲/۰ درصد برخوردار شد. در این سال نرخ مشارکت با ۱/۵ درصد کاهش به ۳۹/۸ درصد رسید و جمعیت فعال معادل ۲۳۵۷۹ هزار نفر بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۲۳۴۸۴ هزار نفر)، ۰/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. با توجه به کاهش نرخ مشارکت از یک سو و کمتر بودن رشد عرضه در مقایسه با تقاضای نیروی کار (۰/۴ درصد در مقایسه با ۱/۲ درصد) از سوی دیگر، تعداد بیکاران و نرخ بیکاری در کشور کاهش یافته است، به طوری که جمعیت بیکار و نرخ بیکاری از ۲۶۴۳ هزار نفر و ۱۱/۳ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۲۴۸۶ هزار نفر و ۱۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۶ کاهش یافت.

علاوه بر این در سال ۱۳۸۶، تعداد ۸۴۱/۱ هزار مورد ازدواج و ۹۹/۸ هزار مورد طلاق به ثبت رسید که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۸/۱ و ۶/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. با توجه به ساختار سنی جمعیت انتظار می‌رود در سال‌های آتی تعداد ازدواج‌ها با رشد بیشتری روبه‌رو شود. بر این اساس، تامین اشتغال و مسکن خانوارهای جدید نیازمند سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های ویژه‌ای است.

براساس آمار ارائه شده توسط مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۸۶ جمعیت فعال اقتصادی ۲۳/۶ میلیون نفر بود. افزایش قابل توجه جمعیت فعال در سال‌های اخیر ناشی از رشد فوق‌العاده جمعیت در دهه ۱۳۶۰ می‌باشد که در حال حاضر بازار کار کشور را تحت تاثیر قرار داده است.

۹-۲- بازار کار

بازار کار یکی از بازارهای مهم در اقتصاد به شمار می‌آید. در یک طرف این بازار، عرضه‌کنندگان نیروی کار هستند که خدمات مورد نیاز کارفرمایان را ارائه می‌دهند و در طرف دیگر، متقاضیان خدمات نیروی کار قرار دارند. افزایش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، عدم تعادل جنسیتی در بازار کار، افزایش نرخ مشارکت زنان، حضور سالمندان و نوجوانان، عدم تعادل در توزیع امکانات شهری و روستایی، ضعف سرمایه‌گذاری مولد و بهره‌وری پایین نیروی کار و سرمایه از چالش‌های اصلی بازار کار کشور محسوب می‌شوند. به این ترتیب، بهبود وضعیت اشتغال و کاهش نرخ بیکاری

جدول ۹-۲- تحول جمعیت و بازار کار

(هزار نفر- درصد)

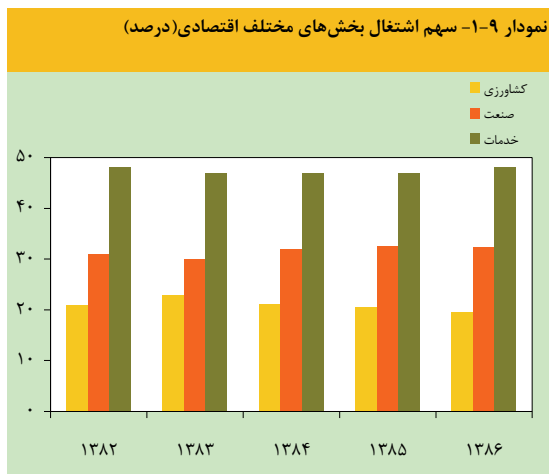
درصد تغییر(۱)○	سال			جمعیت ۱۰ سال و بیشتر(برآورد)
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴▲	
۲/۰	۲/۳	۵۹۲۸۰	۵۸۱۲۹	۵۶۸۱۳
۰/۴	۰/۸	۲۳۵۷۹	۲۳۴۸۴	۲۳۲۹۳
۱/۲	۱/۱	۲۱۰۸۹	۲۰۸۳۶	۲۰۶۱۵
-۵/۹	-۱/۲	۲۴۸۶	۲۶۴۳	۲۶۷۵
-۱/۵	-۱/۵	۳۹/۸	۴۰/۴	۴۱/۰
-۰/۸	-۰/۲	۱۰/۵	۱۱/۳	۱۱/۵
-۰/۹	-۰/۴	۱۲/۵	۱۳/۴	۱۳/۸
-۰/۵	۰/۰	۶/۶	۷/۱	۷/۱
-۰/۷	۰/۰	۹/۳	۱۰/۰	۱۰/۰
-۰/۴	-۰/۹	۱۵/۸	۱۶/۲	۱۷/۱

ماخذ: مرکز آمار ایران

۱- در مورد نرخ‌های بیکاری تغییرات به واحد درصد آمده است.

در بخش صنعت و ۴۵/۱ درصد در بخش خدمات شاغل بودند که در مقایسه با سال قبل سهم بخش کشاورزی کاهش و سهم بخش صنعت افزایش یافته و سهم بخش خدمات بدون تغییر مانده است. سهم بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات از کل شاغلان در سال ۱۳۸۵ به ترتیب ۲۳/۲، ۳۱/۷ و ۴۵/۱ درصد بود. اجرای طرح اشتغال‌زایی از طریق بنگاه‌های زودبازده در افزایش سهم بخش صنعت و ثبات سهم بخش خدمات موثر بوده است.

براساس نتایج طرح آمارگیری از نیروی کار مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۸۶ نرخ بیکاری ۱۰/۵ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۰/۸ واحد درصد کاهش داشت. این نرخ برای مردان و زنان به ترتیب ۹/۳ و ۱۵/۸ درصد بود که در مقایسه با ارقام سال قبل نرخ بیکاری مردان و زنان به ترتیب ۰/۷ و ۰/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. با توجه به روند افزایشی نرخ مشارکت زنان ناشی از افزایش سطح تحصیلات به ویژه در سطوح عالی و انتقال اوج جمعیتی مولید دهه ۶۵-۱۳۵۵ که نرخ مشارکت بالاتری دارند، انتظار می‌رود نرخ بیکاری این گروه با افزایش بیشتری روبه‌رو شود.

بررسی وضعیت نرخ بیکاری برحسب مناطق شهری و روستایی نشان می‌دهد در سال ۱۳۸۶، نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۱۲/۵ و ۶/۶ درصد بود که در مقایسه با سال قبل، نرخ بیکاری مناطق شهری ۰/۹ و مناطق روستایی ۰/۵ واحد درصد کاهش داشته است.

مطابق نمونه‌گیری مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۸۶، ۲۲/۸ درصد از جمعیت شاغل در بخش کشاورزی، ۳۲/۱ درصد

۹-۲-۱- تسهیلات اعطا شده برای ایجاد اشتغال

زودبازده توسط دولت در سال ۱۳۸۴، اعطای تسهیلات برای ایجاد فرصت‌های شغلی در قالب طرح مذکور توسط بانک‌ها ادامه یافت. در سال ۱۳۸۶، منابع مالی لازم برای ایجاد اشتغال از محل ردیف‌های فوق و همچنین حساب ذخیره ارزی در مقایسه با سال گذشته رشد داشت.

از سال ۱۳۸۴، پرداخت تسهیلات جدید در قالب تبصره‌های بودجه سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ (شامل وجوه اداره شده و پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات) متوقف و تسهیلات اشتغال‌زایی براساس تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۴ (بندهای (ذ) و (ز))، پرداخت شد. همچنین، با تصویب طرح بنگاه‌های

جدول ۹-۳- مقایسه عملکرد تسهیلات آیین‌نامه اجرایی بندهای (ذ) و (ز) تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۸۴ (میلیارد ریال)

درصد تغییر	میزان تغییر	پایان اسفند ماه		
		۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۱/۷	۱۳۳/۴	۷۹۲۹/۳	۷۷۹۵/۹	سقف اعتبار قرارداد از محل منابع داخلی بانک
۲۷/۶	۲۵۵/۳	۱۱۸۱/۳	۹۲۶/۰	وجوه واريز شده به حساب بانک‌ها
۳۹/۶	۸۲۳/۱	۲۸۹۹/۱	۲۰۷۶/۰	مبلغ طرح‌های قرارداد منعقد شده از محل منابع داخلی بانک‌ها

الف- کمک‌های فنی و اعتباری به بخش خصوصی و تعاونی

موضوع آیین‌نامه اجرایی بندهای (ذ) و (ز) تبصره ۲

قانون بودجه سال ۱۳۸۴

ریال بود که در مقایسه با اسفند ۱۳۸۵، ۲۵۵/۳ میلیارد ریال افزایش داشت. عملکرد تجمیعی حساب مذکور نشان می‌دهد تا پایان سال ۱۳۸۶ مبلغ ۲۸۹۹/۱ میلیارد ریال برای انعقاد قرارداد به طرح‌ها اختصاص یافته است. تغییر تعداد فرصت‌های شغلی مورد انتظار در صورت بهره‌برداری از طرح‌های قرارداد منعقد شده در سال ۱۳۸۶، ۳۲۱۱ نفر است.

در سال ۱۳۸۶، در قالب آیین‌نامه اجرایی مزبور سقف اعتبار قراردادها از محل منابع داخلی بانک‌ها با ۱۳۳/۴ میلیارد ریال افزایش نسبت به اسفند ۱۳۸۵ به ۷۹۲۹/۳ میلیارد ریال رسید. همچنین وجوه واريز شده به حساب بانک‌ها از سوی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری ۱۱۸۱/۳ میلیارد

کادر شماره ۲- بندهای (ذ) و (ز) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۴

- بند (ذ) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۴

به منظور حمایت از سرمایه‌گذاری‌های اشتغال‌زای بخش‌های خصوصی و تعاونی، دولت موظف است مبلغ پانزده هزار میلیارد ریال «وجوه اداره شده و کمک‌های فنی و اعتباری» این قانون را به عنوان پنج درصد یارانه سود تسهیلات به استثنای قراردادهای منعقد شده گذشته و سایر مواردی که قوانین و مقررات خاصی دارند، از طریق انعقاد قرارداد با نظام بانکی کشور و در مقاطع سه ماهه بابت سود تسهیلات اعطایی جدید و سررسید شده پرداخت نماید. بانک مرکزی ج.ا.ا. موظف است متناسب با یارانه سود تسهیلات مذکور در این قانون، تسهیلات لازم را مطابق ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این بند، که ظرف یک ماه به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بانک مرکزی ج.ا.ا. به تصویب هیات وزیران می‌رسد، در اختیار متقاضیان سرمایه‌گذاری قرار دهد. سهمیه هر استان نیز در آیین‌نامه اجرایی مشخص می‌شود.

- بند (ژ) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۴

به دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی اجازه داده می‌شود وجوه اداره شده و اعتبارات پیش‌بینی شده در برنامه «کمک‌های فنی و اعتباری به بخش خصوصی و تعاونی» و همچنین اعتباراتی که در این قانون و پیوست‌های آن به منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری در زمینه‌های اشتغال‌زا و توسعه فعالیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بخش‌های خصوصی و تعاونی به تصویب رسیده است، براساس مبادله موافقت‌نامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور یا استان و طبق قراردادهای منعقد شده با بانک‌های عامل، صندوق تعاون، صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی و یا موسسه‌های اعتباری مورد تایید بانک مرکزی ج.ا.ی. و با رعایت بند (ذ) این تبصره جهت اعطای تسهیلات به متقاضیان اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری اشتغال‌زای بخش خصوصی و تعاونی در اختیار بانک‌های عامل و موسسات مذکور قرار دهند. این اعتبارات و همچنین سایر اعتبارات مازاد بر بند (ذ) که به صورت وجوه اداره شده یا کمک‌های فنی و اعتباری در جهت اجرای بند (ب) ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصرف می‌شوند، پس از پرداخت توسط دستگاه اجرایی صاحب اعتبار به عامل، به هزینه قطعی منظور می‌گردد.

ب- تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بنگاه‌های کوچک

اقتصادی زودبازده و کارآفرین

مانده کل تسهیلات اعطایی بانک‌ها از محل آیین‌نامه مذکور تا پایان اسفند ماه معادل ۱۶۸۸۱۹/۹ میلیارد ریال می‌باشد که بخش صنعت و معدن با سهمی معادل ۴۹/۲ درصد، بالاترین میزان استفاده از این تسهیلات را در میان بخش‌های اقتصادی داشته است. مقایسه تغییر در مانده حساب تسهیلات پرداختی و مانده اقساط وصولی در سال ۱۳۸۶ نسبت به اسفند ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۶، حدود ۹۴۵۵۶/۶ میلیارد ریال تسهیلات پرداخت شده است. پیش‌بینی می‌شود در صورت بهره‌برداری از طرح‌های سال ۱۳۸۶ برای ۶۹۳۳۶۴ نفر اشتغال ایجاد شود.

براساس عملکرد تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی (موضوع آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین) تا پایان اسفند ۱۳۸۶، از کل مبلغ طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها (معادل ۵۷۳۹۱۳/۸ میلیارد ریال) مبلغ ۲۶۳۱۴۹ میلیارد ریال طرح مصوب شد و ۱۹۷۹۶۱/۵ میلیارد ریال طرح به انعقاد قرارداد انجامید. از میان قراردادهای منعقد شده حدود ۴۵/۳ درصد مربوط به بنگاه‌های با کمتر از ۱۰ نفر شاغل و حدود ۵۴/۷ درصد مربوط به بنگاه‌های با ۱۰ تا ۴۹ نفر شاغل می‌باشد.

جدول ۹-۴- تسهیلات اعطایی به بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	مانده در پایان اسفند		تغییر در مانده	درصد تغییر
	۱۳۸۵	۱۳۸۶		
۶۰/۶	۲۴۷۶۸۰	۳۹۷۶۸۰	۱۵۰۰۰۰	۱۳۸۶
۹۵/۳	۱۳۴۷۴۱/۶	۲۶۳۱۴۹/۰	۱۲۸۴۰۷	۱۳۸۶
۱۲۶/۱	۸۷۵۶۰/۰	۱۹۷۹۶۱/۵	۱۱۰۴۰۲	۱۳۸۶
۹۰/۶	۷۶۵۴۰۵	۱۴۵۸۷۶۹	۶۹۳۳۶۴	۱۳۸۶
۱۲۷/۳	۷۴۲۶۳/۳	۱۶۸۸۱۹/۹	۹۴۵۵۶/۶	۱۳۸۶

ه- حساب ذخیره ارزی

با سال گذشته به ترتیب ۵۷/۱ و ۲۴۹/۷ درصد افزایش داشت. افزایش قیمت نفت و درآمدهای ارزی کشور در رشد عملکرد حساب مذکور موثر بوده است. عملکرد تجمیعی ارزش طرح‌های مصوب و قراردادهای منعقد شده از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۸۶ به ترتیب معادل ۱۸۵۸۳ و ۱۳۳۲۱ میلیون دلار می‌باشد.

در سال ۱۳۸۶، به منظور حمایت از فعالیت‌های تولیدی با هدف ایجاد فرصت‌های جدید شغلی، از منابع حساب ذخیره ارزی نیز استفاده قابل توجهی گردید. براساس آمار عملکرد این حساب، ارزش طرح‌های مصوب برای استفاده از این تسهیلات ۳۵۸۶ میلیون دلار و ارزش قراردادهای منعقد شده بانک‌ها با مشتریان ۳۷۱۰ میلیون دلار بود که در مقایسه

جدول ۹-۵- عملکرد حساب ذخیره ارزی

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۴	
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۴	طرح‌های تصویب شده
۵۷/۱	-۷/۲	۳۵۸۶	۲۲۸۲	۲۴۵۸
۲۴۹/۷	-۳۶/۷	۳۷۱۰	۱۰۶۱	۱۶۷۷
				قراردادهای منعقد

۹-۲-۲- عملکرد صندوق بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۶

عملکرد صندوق بیمه بیکاری نشان می‌دهد ۸۶/۵ درصد از مقرری‌گیران بیمه بیکاری را بیمه‌شدگان مرد و بقیه را زنان تشکیل داده‌اند. در سال ۱۳۸۶، ۸۴ درصد مقرری‌گیران متاهل و ۱۶ درصد مجرد بودند.

همانند سنوات گذشته، بیشترین تعداد مقرری‌گیران صرفاً به دلیل اتمام مدت استحقاق از ردیف مشمولان بیمه بیکاری خارج شده‌اند. این امر صرف‌نظر از نامناسب بودن شرایط بازار کار، ناشی از عدم تناسب بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نیازهای بازار کار، عدم کنترل دقیق در زمینه داشتن اشتغال و جاذبه‌های استفاده از مقرری بیمه بیکاری بوده است.

طبق آمار ارائه شده، مقرری پرداختی برحسب نفر ماه در سال ۱۳۸۶ با ۷/۲ درصد افزایش نسبت به سال گذشته به ۱/۸ میلیون ریال- نفر ماه رسید. آمار مقرری‌گیران برحسب ماه‌های مختلف سال نیز نشان می‌دهد تعداد مقرری‌گیران

تعداد مقرری‌گیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۶ به ۱۴۸۹۱۴ نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته ۰/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۸۶ به جمع مشمولان صندوق بیمه بیکاری اضافه شدند، ۱۱۶۸۹۸ نفر بود که با لحاظ کردن مقرری‌های قطع‌شده، تعداد مقرری‌گیرانی که طی این سال از مقرری بیمه بیکاری استفاده کردند به ۲۶۷۰۸۱ نفر رسید.

جدول ۹-۶- توزیع علل قطع مقرری بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۶

تعداد کل قطع مقرری	استفاده از		سایر
	استفاده از حداکثر مدت	مجدد	
۱۱۸۱۶۷	۷۶۸۰۹	۳۴۲۶۸	۷۰۹۰
۱۰۰/۰	۶۵/۰	۲۹/۰	۶/۰

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

جدول ۹-۷- عملکرد صندوق بیمه بیکاری

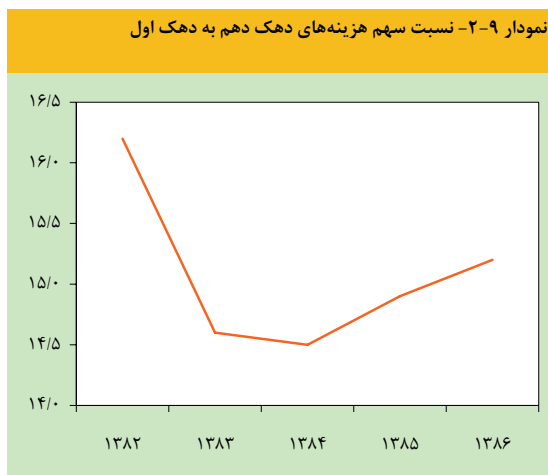
(نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
-۰/۸	۱۴۸۹۱۴	۱۵۰۱۸۳	تعداد مقرری‌گیران
-۸/۰	۱۱۶۸۹۸	۱۲۷۲۰۴	تعداد برقراری مقرری
۵/۰	۱۱۸۱۶۷	۱۰۳۱۹۹	تعداد موارد قطع مقرری

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۹-۳- توزیع درآمد

در سال ۱۳۸۶، شاخص‌های مربوط به توزیع درآمد در مناطق شهری کشور حاکی از تشدید نابرابری‌ها بود؛ به طوری که سهم درآمد ۱۰ درصد فقیرترین افراد جامعه ۲/۰ درصد و سهم درآمد ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد ۳۰/۶ درصد از درآمد جامعه بود. عدم تغییر سهم ۱۰ درصد فقیرترین و افزایش ۱/۷ درصدی سهم ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد در سال ۱۳۸۶ مویذ توزیع ثروت به نفع ثروتمندان می‌باشد. در سال مذکور، ضریب جینی نیز به رقم ۰/۴۰۴۵ رسید که نسبت به سال گذشته ۱/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. علاوه بر این، نسبت سهم درآمدی ۱۰ درصد ثروتمندترین افراد جامعه به ۱۰ درصد فقیرترین افراد با ۰/۳ واحد درصد افزایش از ۱۴/۹ برابر در سال ۱۳۸۵ به ۱۵/۲ برابر در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت. علی‌رغم اتخاذ سیاست‌های معطوف به بهبود توزیع درآمد، رشد شاخص قیمت‌ها در سال ۱۳۸۶ در تشدید نابرابری‌ها به نفع گروه‌های ثروتمند موثر بوده است، ضمن اینکه توزیع درآمد اساساً فرآیندی بطئی است و انتظار نمی‌رود سیاست‌های اقتصادی ناظر بر بهبود نابرابری، در کوتاه‌مدت موجب تغییر معنی‌داری در توزیع درآمد شود.

صندوق در ماه‌های نیمه اول سال با رشد مواجه بود. در این سال به منظور ترغیب واحدها در بازآموزی و اشتغال مجدد بیکاران و قطع مستمری بیمه بیکاری مقرر گردید حداکثر میانگین مقرری پرداختی در هر استان از ۱۲ ماه بیشتر نشود. میانگین مقرری پرداختی لغایت اسفند ۱۳۸۶ به هر نفر ۱۹ ماه بوده است.

۹-۲-۳- دستمزد و حقوق

بیشتر کشورها به منظور تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از نیروی کار با تخصص و مهارت پایین، اقدام به تعیین حداقل دستمزد اسمی می‌کنند. در کشور ما نیز هر ساله حداقل مزد برای کارگران و ضریب حقوق برای کارمندان دولت تعیین می‌شود. براساس ماده ۴۱ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، شورای عالی کار هر سال میزان حداقل مزد کارگران را اعلام می‌نماید. حداقل دستمزد اسمی ماهانه کارگران در سال ۱۳۸۶ با ۲۲/۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل معادل ۱۸۳۰ هزار ریال تعیین شد. با در نظر گرفتن نرخ تورم در این سال (۱۸/۴ درصد)، حداقل دستمزد واقعی ماهانه ۳/۱ درصد افزایش داشت. با توجه به آثاری که افزایش حداقل دستمزد در بخش‌های مختلف اقتصادی دارد، لازم است در تعیین آن عوامل متعددی نظیر هزینه معیشت خانواده، سطح عمومی دستمزد در کشور، سطح بهره‌وری، سطح اشتغال، نرخ بیکاری و ظرفیت و توانایی بخش‌های تولیدی مد نظر قرار گیرد. همچنین براساس مصوبه هیئت وزیران، ضریب حقوق کارکنان دولت نیز از ۴۳۰ در سال ۱۳۸۵ به ۴۵۴ واحد در سال مورد بررسی افزایش یافت که با لحاظ داشتن ۳ تا ۵ درصد افزایش سالانه، کل حقوق کارکنان دولت در این سال بین ۸/۶ تا ۱۰/۶ درصد افزایش یافت.

جدول ۹-۸- شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری

سال	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
ضریب جینی	۰/۴۰۴۵	۰/۴۰۰۴	۰/۴۰۲۳
سهم ۴۰ درصد خانوارهای کم‌درآمد(درصد)	۱۵/۴	۱۵/۶	۱۵/۸
سهم ۴۰ درصد خانوارهای با درآمد متوسط(درصد)	۳۷/۴	۳۷/۵	۳۶/۹
سهم ۲۰ درصد خانوارهای با درآمد بالا(درصد)	۴۷/۲	۴۶/۸	۴۷/۴
نسبت ۱۰ درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین خانوارها	۱۵/۲	۱۴/۹	۱۴/۵

۹-۴- بودجه خانوار در مناطق شهری

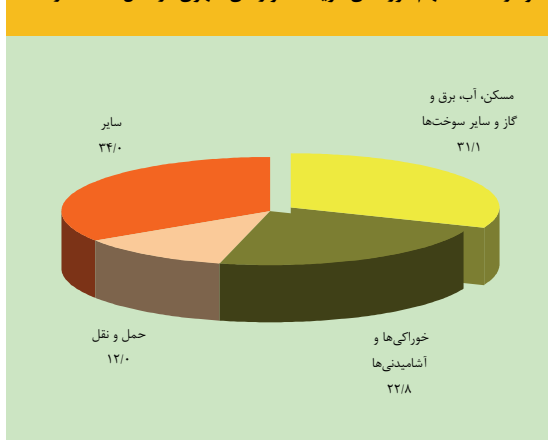
در سال ۱۳۸۶، آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای ساکن در مناطق شهری با مراجعه به ۶۷۰۰ خانوار نمونه انجام گرفت. در سال مذکور، بعد خانوار ۳/۹۵ نفر بود که نسبت به سال قبل اندکی کاهش داشت. از کل تعداد خانوارها، خانوارهای چهار نفری با ۲۸/۶ درصد بیشترین و خانواده‌های ۱۰ نفر و بیشتر با ۰/۵ درصد کمترین سهم را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی، متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار شهری ۱۰۱۲۹۸ هزار ریال (ماهانه ۸۴۴۲ هزار ریال) بود که نسبت به سال قبل ۲۷/۱ درصد افزایش داشت. هزینه مزبور شامل ارزش اجاری خانه‌های شخصی و پرداخت‌های خانوار بابت مالیات و حق بازنشستگی نیز می‌باشد. از کل این مبلغ، بیشترین سهم به میزان ۳۱/۱ درصد به گروه «مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت‌ها»، ۲۲/۸ درصد به گروه «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» و ۱۲/۰ درصد به گروه «حمل و نقل» اختصاص داشت. متوسط هزینه ناخالص سالانه یک خانوار شهری در گروه‌های فوق نسبت به سال قبل به ترتیب ۳۸/۷، ۲۴/۵ و ۷/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال به دلیل رشد قیمت مسکن، سهم این گروه از کالاهای در کل سبد هزینه خانوار ۲/۶ واحد درصد افزایش یافت و در مقابل، از سهم گروه «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» و «حمل و نقل» به ترتیب ۰/۵ و ۲/۲ واحد درصد کاسته شد. همچنین هزینه گروه «ارتباطات» با سهمی معادل ۲/۶ درصد از کل هزینه‌ها در مقایسه با سال قبل ۵۸/۱ درصد رشد داشت. گسترش شبکه‌های ارتباطی و افزایش تعداد

مشترکین به ویژه مشترکین تلفن همراه، در افزایش هزینه‌های این گروه در بودجه خانوارهای مناطق شهری موثر بوده است.

در این سال سرانه متوسط هزینه ناخالص سالانه خانوار شهری ۲۵۶۴۵ هزار ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۰/۳ درصد رشد داشت. کاهش بعد خانوار در رشد بیشتر هزینه سرانه در مقایسه با کل هزینه‌ها موثر بوده است.

نمودار ۹-۲- سهم گروه‌های هزینه خانوارهای شهری در سال ۱۳۸۶(درصد)

بررسی تسهیلات محل سکونت خانوارهای شهری نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، ۹۸/۹ درصد خانوارها از آب لوله‌کشی، ۹۹/۸ درصد از برق، ۸۸/۵ درصد از گاز شهری، ۲۸/۴ درصد از فاضلاب شهری و ۹۲/۲ درصد از تلفن بهره‌مند بوده‌اند.

در سال مورد بررسی، متوسط مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص سالانه یک خانوار شهری حدود ۹۶۷۶۴ هزار ریال (ماهانه ۸۰۶۴ هزار ریال) بود که ۷۱/۲ درصد آن را درآمد پولی ناخالص و ۲۸/۸ درصد را درآمد غیر پولی تشکیل می‌داد. در سال ۱۳۸۶، کل درآمد پولی و غیر پولی خانوار نسبت به سال قبل حدود ۲۴/۸ درصد افزایش داشت. اگرچه ارقام مربوط به درآمد متوسط خانوارها به دلیل احتمال برآورد پایین می‌بایست با احتیاط مورد تحلیل قرار گیرد، ولی مقایسه رشد کل درآمد پولی

۵-۹- آموزش

۱-۵-۹- آموزش و پرورش عمومی

در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، حدود ۴/۰ میلیون نفر دانش‌آموز در دوره‌های روزانه واحدهای آموزشی متوسطه و پیش‌دانشگاهی به تحصیل اشتغال داشتند که با احتساب دانش‌آموزان دوره‌های شبانه (بزرگسالان) این تعداد به حدود ۴/۴ میلیون نفر بالغ می‌گردد. نسبت دانش‌آموزان دختر در مقاطع متوسطه و پیش‌دانشگاهی در دوره روزانه به ترتیب ۴۸/۵ و ۶۲/۹ درصد بود.

و غیر پولی خانوار با رشد مجموع هزینه‌ها (۲۷/۱ درصد) نشان‌دهنده افت نسبی سطح مصرف حقیقی خانوار مناطق شهری می‌باشد. در این میان میزان افزایش درآمد پولی خانوار ۱۹/۲ درصد و درآمد غیر پولی ۴۱/۱ درصد بود. افزایش قیمت مسکن در سال ۱۳۸۶ در رشد درآمد غیر پولی خانوار موثر بود. شایان ذکر است در سال ۱۳۸۶، درآمد غیر پولی خانوارها که عمدتاً شامل ارزش اجاری مسکن شخصی (مالک‌نشین) است معادل ۲۸/۸ درصد از کل درآمد ناخالص را شامل شده است. این سهم در سال گذشته ۲۵/۵ درصد بود.

جدول ۹-۹- دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی برحسب جنس (۱)

(هزار نفر)

درصد تغییر	۱۳۸۶-۸۷		۱۳۸۵-۸۶		
	پسر	دختر	پسر	دختر	
-۱/۹	-۱/۶	۲۹۵۲/۱	۲۷۷۳/۵	۳۰۰۹/۶	۲۸۱۸/۳
-۶/۳	-۵/۳	۱۹۶۷/۹	۱۷۴۰/۴	۲۱۰۰/۹	۱۸۳۷/۸
-۲/۷	-۴/۱	۱۸۳۸/۶	۱۷۳۱/۳	۱۸۹۰/۶	۱۸۰۵/۴
-۳/۵	-۳/۳	۶۷۵۸/۶	۶۲۴۵/۲	۷۰۰۱/۱	۶۴۶۱/۵

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش
 ۱- شامل دانش‌آموزان بزرگسال نمی‌باشد.
 ۲- بدون احتساب دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی می‌باشد.

جدول ۹-۱۰- ترکیب دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

۱۳۸۶-۸۷		۱۳۸۵-۸۶		
مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	
۳۵/۵	۶۴/۵	۳۶/۶	۶۳/۴	ابتدایی
۳۰/۴	۶۹/۶	۳۰/۷	۶۹/۳	راهنمایی تحصیلی
۱۵/۹	۸۴/۱	۱۵/۷	۸۴/۳	متوسطه عمومی
۲۸/۷	۷۱/۳	۲۹/۱	۷۰/۹	جمع

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

مدارس غیر انتفاعی از کل دانش‌آموزان نسبت به سال قبل ۶/۸ درصد افزایش داشت.

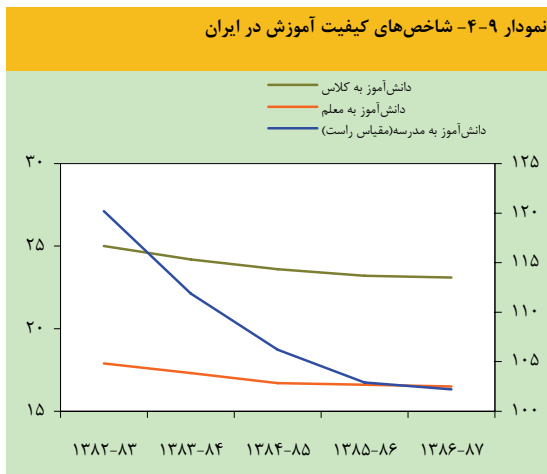
در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، علی‌رغم کاهش تعداد کل دانش‌آموزان (شامل دولتی و غیر انتفاعی)، سهم دانش‌آموزان

جدول ۹-۱۱- دانش‌آموزان مدارس غیر انتفاعی در مقاطع مختلف تحصیلی

درصد تغییر	سهم در کل دانش‌آموزان (درصد)		تعداد (هزار نفر)		
	۱۳۸۶-۸۷	۱۳۸۵-۸۶	۱۳۸۶-۸۷	۱۳۸۵-۸۶	
۴/۹	۴/۸	۶/۹	۶/۴	۳۹۳/۶	۳۷۵/۱
-۵/۸	-۹/۰	۶/۲	۶/۲	۲۲۸/۵	۲۴۲/۵
-۵/۴	-۶/۴	۷/۴	۷/۵	۲۶۲/۶	۲۷۷/۵
-۱/۱	-۲/۸	۶/۸	۶/۷	۸۸۴/۷	۸۹۵/۱

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، شاخص‌های آموزشی «دانش‌آموز به مدرسه» و «دانش‌آموز به معلم» عمدتاً به دلیل کاهش تعداد دانش‌آموزان کاهش یافت. در این سال شاخص «دانش‌آموز به کلاس» تغییری نداشت.

در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، تعداد بی‌سوادان و کم‌سوادان تحت پوشش نهضت سوادآموزی ۱۴۷۵ هزار نفر بود. از کل سوادآموزان، حدود ۴۷/۱ درصد در دوره مقدماتی و ۵۲/۹ درصد در مقاطع تکمیلی، پایانی و پنجم ابتدایی به سوادآموزی اشتغال داشتند.

۹-۵-۲- آموزش عالی

در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، تعداد کل دانشجویان تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و نیز دانشگاه آزاد اسلامی از ۲۸۲۸/۵ هزار نفر به ۴۶۹۴/۴ هزار نفر افزایش یافت. در این میان تعداد دانشجویان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دولتی و پیام نور با ۱۲۰/۴ درصد افزایش به حدود ۳۳۹۱/۸ هزار نفر و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی با ۱/۰ درصد افزایش به حدود ۱۳۰۲/۶ هزار نفر رسید. همچنین در این سال تحصیلی، تعداد کل دانشجویان مرد و زن به ترتیب با افزایشی معادل ۹۸/۳ و ۳۶/۶ درصد نسبت به سال تحصیلی قبل به ۲۶۷۰ و ۲۰۲۴ هزار نفر رسید.

تعداد کل دانش‌آموزان^(۱) به تبع روند رو به کاهش نرخ رشد جمعیت در سال‌های اخیر، روند نزولی داشته و به حدود ۱۴/۴ میلیون نفر در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ رسید که در مقایسه با سال قبل ۳/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. تعداد دانش‌آموزان در مقاطع ابتدایی، راهنمایی و متوسطه به ترتیب ۱/۸، ۵/۹ و ۳/۴ درصد در مقایسه با سال تحصیلی قبل کاهش یافت.

در سال ۱۳۸۶، نسبت باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر در کل کشور با ۰/۵ واحد درصد افزایش به ۸۵/۶ درصد رسید. همچنین، نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم‌التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله در کل کشور ۹۵/۳ درصد بود که نسبت به سال قبل تغییری نداشت. نسبت باسوادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله در کل کشور نیز معادل ۹۵/۵ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۰/۳ واحد درصد کاهش داشت.

جدول ۹-۱۲- نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم‌التعلیم و نسبت باسوادی (درصد)

۱۳۸۵ ▲ ۱۳۸۶	
نسبت جمعیت تحت تعلیم به لازم‌التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله:	
مناطق شهری	۹۹/۵
مناطق روستایی	۸۷/۸
کل کشور	۹۵/۳
نسبت باسوادی در گروه سنی ۶ تا ۲۹ ساله:	
مناطق شهری	۹۷/۳
مناطق روستایی	۹۲/۷
کل کشور	۹۵/۸

ماخذ: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری

جدول ۹-۱۳- نسبت باسوادی در جمعیت ۶ ساله و بالاتر (درصد)

کل کشور	مناطق شهری	مناطق روستایی
۸۵/۱	۸۹/۴	۷۵/۶
۸۵/۶	۸۹/۹	۷۷/۲

ماخذ: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری

۱- شامل دانش‌آموزان دوره‌های آمادگی، ابتدایی، راهنمایی تحصیلی، متوسطه عمومی، پیش‌دانشگاهی، مراکز تربیت معلم و بزرگسال می‌باشد. شایان ذکر است از این تعداد، حدود ۴۶۲ هزار نفر دانش‌آموزان بزرگسال هستند که تعداد آنان در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳/۷ درصد کاهش یافته است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

بیش از سایر رشته‌ها رشد داشت. در این سال رشته‌های «علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق» و «مهندسی، تولید و ساخت» با داشتن سهمی به ترتیب معادل ۳۱/۲ و ۳۰/۳ درصد بیشترین سهم را از کل دانشجویان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دولتی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری دارا بودند.

در سال تحصیلی ۱۳۸۶-۸۷، در میان دانشجویان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دولتی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری، تعداد دانشجویان رشته‌های «مهندسی، تولید و ساخت»، «بهداشت و رفاه» و «کشاورزی و دامپزشکی» به ترتیب با ۲۳۹/۸، ۱۵۱/۷ و ۱۳۹/۹ درصد افزایش نسبت به سال تحصیلی قبل

جدول ۹-۱۴- کل دانشجویان کشور

(نفر)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی		
۱۳۸۶-۸۷	۱۳۸۵-۸۶	۱۳۸۶-۸۷	۱۳۸۵-۸۶	۱۳۸۶-۸۷	۱۳۸۵-۸۶	
۷۲/۳	۵۴/۴	۱۲/۴	۲۹/۲	۳۳۹۱۸۵۲	۱۵۳۸۸۷۴	آموزش عالی دولتی (۱)
۳۱/۰	۳۱/۴	۶۳/۸	۳۵/۳	۱۴۵۶۲۱۹	۸۸۸۷۹۹	زن
۴۱/۳	۲۳/۰	۱۹۷/۸	۲۱/۷	۱۹۳۵۶۳۳	۶۵۰۰۷۵	مرد
۲۷/۷	۴۵/۶	۱/۰	۷/۷	۱۳۰۲۵۶۹	۱۲۸۹۶۳۷	دانشگاه آزاد اسلامی
۱۲/۱	۲۱/۰	-۴/۳	۳/۲	۵۶۷۹۵۰	۵۹۳۴۳۸	زن
۱۵/۶	۲۴/۶	۵/۵	۱۱/۸	۷۳۴۶۱۹	۶۹۶۱۹۹	مرد
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶۶/۰	۱۸/۴	۴۶۹۴۴۲۱	۲۸۲۸۵۱۱	جمع

۱- شامل دانشجویان دانشگاه پیام نور نیز می‌باشد.

منبع: وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و دانشگاه آزاد اسلامی

۹-۶- بهداشت و درمان

درصد از جمعیت مورد نظر بود. برنامه پزشک خانواده یکی از موثرترین روش‌های افزایش دسترسی و بهره‌مندی عادلانه مردم از خدمات سلامت است.

۹-۷- تامین اجتماعی

۹-۷-۱- تامین اجتماعی حمایتی

در سال ۱۳۸۶، تعداد افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) با ۸/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۷۷۱۱ هزار نفر رسید که ۲۹۶۵ هزار نفر از این تعداد را مددجویان موردی تشکیل می‌دادند.

در سال مورد بررسی، میزان کمک‌های پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) با افزایشی معادل ۲۹/۵ درصد به ۲۳۸۱۴ میلیارد ریال رسید. متوسط کمک‌های پرداختی به هر مددجو در این سال ماهانه ۲۵۷/۴ هزار ریال بود که در مقایسه با سال گذشته ۱۹/۴ درصد رشد داشت. در این سال حداقل مستمری مددجویان دستگاه‌های حمایتی ۲۵۰ هزار ریال و حداکثر ۵۰۰ هزار ریال در ماه تعیین شد.

براساس آمار سازمان نظام پزشکی، در سال ۱۳۸۶ تعداد پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان نسبت به سال قبل به ترتیب با افزایشی معادل ۵/۵، ۹/۹ و ۵/۱ درصد به ۹۵۰۰۰، ۱۹۵۰۰ و ۱۳۵۰۰ نفر رسید. در این سال نسبت جمعیت به پزشک، دندانپزشک و داروساز به ترتیب معادل ۷۵۳، ۳۶۶۸ و ۵۲۹۹ نفر بود.

در سال ۱۳۸۶، آیین‌نامه اجرایی مواد ۹۰ و ۹۱ قانون برنامه چهارم توسعه تصویب شد. ماده ۹۰ قانون برنامه چهارم به کاهش هزینه‌های سلامت و کاهش پرداختی از سوی مردم در تامین هزینه‌های سلامت و ماده ۹۱ به طرح بیمه سلامت‌نگر و لزوم تکمیل پوشش بیمه همگانی خدمات پایه و استقرار بیمه سلامت با محوریت نظام ارجاع و پزشک خانواده اشاره دارد. طرح پزشک خانواده از سال ۱۳۸۵ به اجرا گذاشته شد. براساس گزارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در سال ۱۳۸۵ و نیمه اول ۱۳۸۶ در مجموع ۳۸/۲ هزار نفر تحت پوشش طرح مزبور قرار گرفتند. این میزان معادل ۷۶/۹

اطلاعات، سازمان ثبت احوال کشور و سازمان‌های فعال در حوزه‌های بیمه‌ای، حمایتی و امدادی نسبت به تشکیل پایگاه اطلاعاتی نظام جامع تامین اجتماعی اقدام نماید.

در این سال مطابق آیین‌نامه اجرایی بند (م) ماده ۱۶ قانون ساختار نظام جامع رفاه اجتماعی، وزارت رفاه و تامین اجتماعی مکلف شد با همکاری وزارت ارتباطات و فن‌آوری

جدول ۹-۱۵- افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و میزان کمک‌های پرداختی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۶ (۱)
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۶ (۱)
۸/۵	۲۰/۴	۷۷۱۱	۷۱۰۹
۱۲/۷	۰/۹	۴۶۷۸	۴۱۵۰
۱۱/۶	۱/۸	۲۹۷۴	۲۶۶۵
۱۴/۷	-۰/۵	۱۷۰۴	۱۴۸۵
۲/۰	۶۴/۵	۲۹۶۵	۲۹۰۸
۳۳/۳	۹۶/۲	۶۸	۵۱
۲۹/۵	۴۶/۰	۲۳۸۱۴	۱۸۳۸۸/۲
۷/۹	۲۶/۳	۵۴۹۰/۲	۵۰۸۷/۴
۱۸/۳	-۱۱/۱	۲۸۷۰/۱	۲۴۲۶/۳
۴۲/۱	۸۶/۲	۱۵۴۵۳/۷	۱۰۸۷۴/۵
-۳/۳	۲۴/۱	۱۸۴۶/۱	۱۹۰۹/۰
۳/۱	-۱۰/۶	۱۶۸۴/۴	۱۶۳۳/۹

ماخذ: کمیته امداد امام خمینی (ره)

۱- در سال ۱۳۸۶، مددجویان دائمی تحت عنوان «معیشت‌بگیران» و مستمری طرح مددجویی و شهید رجایی تحت عنوان «معیشت طرح مددجویی و شهید رجایی» آمده است.

۹-۷-۲- تامین اجتماعی بیمه‌ای

سال قبل رشد محدودی به میزان ۰/۲ درصد داشت. از کل افراد تحت پوشش، ۳/۴ میلیون نفر مستمری‌بگیر و مابقی شاغلان تحت پوشش خدمات بیمه‌ای سازمان بودند. از کل شاغلان نیز ۸/۴ میلیون نفر بیمه شده اصلی و ۱۶/۰ میلیون نفر بیمه شده تبعی بودند. نسبت تعداد بیمه‌شدگان تبعی به اصلی در بین شاغلان ۱/۹ می‌باشد. به عبارت دیگر، هر فرد اصلی بیمه شده تقریباً ۲ نفر دیگر را نیز تحت پوشش خدمات بیمه‌ای قرار داده است. بنابراین، متوسط بعد خانوار افراد بیمه شده شاغل ۳ نفر می‌باشد؛ البته عدم پوشش بیمه‌ای فرزندان ذکور پس از اتمام تحصیلات در پایین بودن بعد خانوار بیمه‌شدگان موثر است. براساس آمار سازمان تامین اجتماعی، این تعداد بیمه شده در ۱۱۴۴ هزار واحد کارگاهی مشغول فعالیت بودند.

در سال مورد بررسی، تعداد بازنشستگان سازمان تامین اجتماعی به ۷۵۹/۹ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال قبل ۱۰/۸ درصد رشد داشت. این روند با تصویب و اجرایی شدن طرح بازنشستگی پیش از موعد کارکنان، تشدید خواهد شد.

سازمان تامین اجتماعی، کارگران و کارمندان تحت پوشش قانون کار را از طریق طرح‌های مشارکت اجباری و افراد خویش‌فرما را از طریق ترتیبات قراردادی تحت پوشش خدمات این سازمان قرار می‌دهد.

تعداد بیمه‌شدگان اصلی سازمان تامین اجتماعی در سال ۱۳۸۶ به ۸۴۴۲/۵ هزار نفر رسید که نسبت به سال قبل افزایشی معادل ۱۲/۴ درصد داشت. از این تعداد ۸۸/۲ درصد به صورت اجباری و ۱/۷ درصد به صورت اختیاری از خدمات بیمه‌ای سازمان استفاده نمودند. بیمه حرف و مشاغل آزاد، بیمه بیکاری، رانندگان و بیمه خاص در مجموع سهمی معادل ۱۰/۱ درصد از کل بیمه‌شدگان را به خود اختصاص دادند. افزایش تعداد بیمه‌شدگان اختیاری و رانندگان در رشد تعداد کل بیمه‌شدگان موثر بوده است. ارائه تبلیغات و آگاهی خانواده‌ها در افزایش تمایل آنها به استفاده از خدمات سازمان تامین اجتماعی در قالب بیمه‌های اختیاری موثر بوده است.

در سال ۱۳۸۶، کل افراد تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی ۲۷/۸ میلیون نفر گزارش شده است که در مقایسه با

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

طریق فعالیت‌های کارگزاری صورت می‌گیرد. تا پایان سال ۱۳۸۶، ۳۰۴۱ کارگزار تعیین شدند که اغلب از دهیاری‌ها و تعاونی‌های تولید روستایی بودند. با توجه به اینکه اغلب بیمه‌گران محلی از افراد و سازمان‌های فعال، معتمد و بانفوذ در مناطق روستایی محسوب می‌شوند، لازم است به دلیل پیچیدگی بافت اجتماعی و فرهنگی از سرمایه اجتماعی که تضمین‌کننده کارآیی هر نوع برنامه است، بهره‌جست؛ زیرا عدم توجه به حفظ اعتماد روستاییان، آسیب‌پذیری طرح و عدم دستیابی به اهداف برنامه‌های توسعه را به دنبال دارد.

۹-۸- شاخص‌های توسعه انسانی و فقر

۹-۸-۱- شاخص توسعه انسانی کشور

گزارش توسعه انسانی^(۱) توسط برنامه عمران سازمان ملل متحد^(۲) (UNDP)، سالانه به طور مرتب از سال ۱۹۹۰ تاکنون منتشر شده است. شاخص توسعه انسانی به عنوان محور اصلی گزارش‌های توسعه انسانی، در واقع به عنوان یکی از ملاک‌های سنجش توسعه‌یافتگی کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد. این شاخص از میانگین ساده سه شاخص آموزش، امید به زندگی و تولید ناخالص داخلی سرانه به دست می‌آید.

در محاسبه شاخص آموزش، دو معیار نرخ باسوادی بزرگسالان (با ضریب ۲/۱) و نرخ ناخالص ثبت‌نام به صورت ترکیبی از نرخ ثبت‌نام در مقاطع مختلف تحصیلی (با ضریب ۱/۳) در نظر گرفته می‌شود. شاخص امید به زندگی نشان‌دهنده استفاده از امکانات تغذیه‌ای مناسب و شرایط و امکانات مطلوب بهداشتی است که نهایتاً فرصت زندگی بیشتر را به انسان‌ها می‌دهد. شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی نیز که با استفاده از شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه کشور براساس برابری قدرت خرید^(۳) برحسب دلار محاسبه می‌گردد، به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری سطح رفاه اقتصادی و میزان بهره‌مندی مادی افراد از کالاها و خدمات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سازمان بیمه خدمات درمانی که تحت پوشش وزارت رفاه و تامین اجتماعی است، کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنان، روستاییان و خویش‌فرمایان را در مقابل هزینه‌های پزشکی بیمه می‌کند.

در سال مورد بررسی، تعداد افراد تحت پوشش سازمان بیمه خدمات درمانی با ۵/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۹۳۹۲ هزار نفر رسید. این تعداد حدود ۵۵/۱ درصد از کل جمعیت کشور را پوشش می‌دهد. از کل افراد تحت پوشش سازمان مذکور، ۱۷/۷ درصد کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنان، ۰/۷ درصد «خویش‌فرمایان» (صاحبان مشاغل آزاد و مستقل)، ۵/۰ درصد سایر اقشار، ۲۰/۲ درصد خویش‌فرمایان بستری شهری و ۵۶/۳ درصد نیز روستاییان بودند. با اجرای قانون بیمه همگانی در روستاهای کشور از سال ۱۳۷۷، کلیه روستاییان الزاماً تحت پوشش بیمه خدمات درمانی قرار گرفتند.

۹-۷-۳- بیمه اجتماعی روستاییان

طرح بیمه اجتماعی روستاییان از جمله طرح‌هایی است که از ابتدای برنامه چهارم توسعه به اجرا درآمده است. دستیابی به توسعه مبتنی بر عدالت، بسترسازی برای توسعه ملی، ایجاد امنیت و ثبات اقتصادی، پیشگیری از فقر و حفظ ارزش‌های انسانی از اهداف ایجاد بیمه‌های اجتماعی است. هدف اولیه بیمه‌های اجتماعی، فراهم آوردن زمینه‌های اقتصادی برای اکثر مردم در برابر خطرات درآمدت، فوت ناگهانی سرپرست خانوار، پیری، بیماری، از کار افتادگی و بیکاری است. بیمه اجتماعی روستاییان در قالب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی به صورت اختیاری طراحی شده است. برای سهم دولت در سال ۱۳۸۵ از محل ردیف ۵۰۳۷۸۳، اعتباری در حدود ۱۶۰۰ میلیارد ریال برای بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر در قانون بودجه پیش‌بینی شده بود که ۷۵ درصد آن تخصیص داده شد. این میزان در سال ۱۳۸۶، ۱۵۱۶ میلیارد ریال بود که ۷۴ درصد عملکرد داشت.

از آنجا که سیستم طراحی شده برای فعالیت صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر اختیاری است، گسترش آن از

۱- Human Development Report

۲- United Nations Development Plan

۳- Purchasing Power Parity

جدول ۹-۱۶- شاخص توسعه انسانی در ایران طی دوره ۲۰۰۶-۱۹۸۰

درصد تغییر		سال								
۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۳	۲۰۰۰	۱۹۹۵	۱۹۹۰	۱۹۸۵	۱۹۸۰
۱/۰	۲/۱	۰/۷۷۷	۰/۷۷۰	۰/۷۵۴	۰/۷۴۶	۰/۷۳۵	۰/۷۱۱	۰/۶۷۱	۰/۶۱۸	۰/۵۵۹

ماخذ: Human Development Report, ۲۰۰۸

شاخص امید به زندگی در سال ۲۰۰۶ به رقم ۰/۷۶ رسید که در سطحی بالاتر از رقم سال ۲۰۰۵ بود. اجرای طرح‌های بهداشتی به ویژه در مناطق روستایی و محروم کشور در ارتقای شاخص مزبور موثر بوده است.

جدول ۹-۱۸- روند اجزای شاخص توسعه انسانی در ایران طی سال‌های اخیر

شاخص امید به زندگی	شاخص آموزش	شاخص تولید ناخالص داخلی	شاخص امید به زندگی
۰/۷۶	۰/۷۵	۰/۷۲	۲۰۰۴
۰/۷۵	۰/۷۹	۰/۷۳	۲۰۰۵
۰/۷۶	۰/۸۰	۰/۷۷	۲۰۰۶

ماخذ: UNDP, Human Development Report, ۲۰۰۸

۹-۸-۲- شاخص فقر انسانی

در شاخص فقر انسانی برای تعیین میزان محرومیت در طول عمر، درصدی از جمعیت جامعه که دارای امید به زندگی کمتر از ۴۰ سال می‌باشند و برای تعیین میزان محرومیت از دانش و آگاهی، درصد بی‌سوادان بزرگسال بالای ۱۵ سال و بالاخره برای سنجش میزان محرومیت از داشتن یک سطح زندگی قابل قبول از نظر امکانات اقتصادی، درصد افراد فاقد دسترسی به آب سالم، افراد فاقد دسترسی به خدمات بهداشتی و افراد کمتر از ۵ سال دچار کم‌وزنی، استفاده می‌شود. براساس گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۰۸، رقم شاخص فقر انسانی ایران در سال ۲۰۰۶ معادل ۱۲/۰ بوده است که در مقایسه با سال قبل بهبود نسبی داشته است. در این سال علی‌رغم بهبود مقدار شاخص مذکور، رتبه ایران در بین ۱۳۵ کشور ۵۱ بود که در مقایسه با سال قبل تنزل یافته است. بهتر شدن وضعیت سایر کشورها از نظر معیارهای شاخص فقر انسانی در تنزل رتبه جهانی ایران موثر بوده است. در بین کشورهای مورد مقایسه، کشورهای جمهوری چک و افغانستان به ترتیب با داشتن شاخص‌های فقر انسانی معادل ۱/۷ و ۶۰/۲ رتبه‌های اول و آخر را به خود اختصاص دادند.

روند شاخص توسعه انسانی حاکی از ارتقای رتبه ایران طی سه دهه از یک سطح تقریباً پایین به سطح توسعه انسانی متوسط می‌باشد.

براساس گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۰۸، ارزش شاخص توسعه انسانی ایران در سال ۲۰۰۶ معادل ۰/۷۷۷ بود که در مقایسه با سال ۲۰۰۵، معادل ۱/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. رتبه ایران براساس شاخص مزبور از بین ۱۷۷ کشور جهان در سال ۲۰۰۵، ۹۴ بود که در سال ۲۰۰۶ به ۸۴ در بین ۱۷۹ کشور رسید. در سال ۲۰۰۶ کشورهای ایسلند و سیرالئون با شاخص‌های توسعه انسانی ۰/۹۶۸ و ۰/۳۲۹ به ترتیب رتبه‌های اول و آخر شاخص توسعه انسانی را دارا بودند.

جدول ۹-۱۷- مقایسه شاخص توسعه انسانی ایران با کشورهای مختلف

ایران	میانگین شاخص توسعه انسانی در جهان	میانگین در کشورهای دارای شاخص توسعه انسانی		
		پایین	متوسط	بالا
۰/۷۷۷	۰/۷۴۷	۰/۴۴۴	۰/۶۹۰	۰/۹۰۱

ماخذ: UNDP, Human Development Report, ۲۰۰۸

بررسی اجزای تشکیل‌دهنده شاخص توسعه انسانی حاکی است که شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه تعدیل یافته (براساس برابری قدرت خرید) کشور طی یک روند صعودی از ۰/۷۲ در سال ۲۰۰۴ به ۰/۷۳ و ۰/۷۷ در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ افزایش یافت. براساس گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۰۸، تولید ناخالص داخلی سرانه ایران براساس برابری قدرت خرید برحسب دلار در سال ۲۰۰۶، معادل ۱۰۰۳۱ دلار بود.

در سال ۲۰۰۶، شاخص آموزش کشور به رقم ۰/۸۰ رسید که حاکی از رشد محدود آن در مقایسه با سال ۲۰۰۵ است. کاهش تعداد دانش‌آموزان جدید در مقاطع تحصیلی قبل از دانشگاه علی‌رغم رشد نسبت باسوادی و تعداد دانشجویان، در رشد محدود شاخص آموزش در سال ۲۰۰۶ موثر بوده است.